

Algemeen.

De Vereniging Wildbeheereenheid (wbe) Wijcker- en Langemeer is een samenwerkingsverband van jagers, boeren en enkele natuurbeschermers. De wbe heeft als primaire taak het beheren van de fauna in haar werkgebied, dat globaal wordt begrensd door de stad Alkmaar in het noorden, het Noordzeekanaal in het zuiden, de Noordzee in het westen en de Zaanstreek in het oosten. Het werkgebied is 16.000 hectare groot. Het bestuur en de leden van de wbe zijn allen vrijwilligers. De wbe voert haar taken uit conform het gestelde in de Wet natuurbescherming en de Faunabeheerplannen van de provincie Noord-Holland.

Bezwaar. De wbe maakt ernstig bezwaar tegen het voornemen de jacht op één of meer soorten genoemd op de lijst van bejaagbare soorten al dan niet tijdelijke te sluiten, omdat de minister hiermee direct de jachtrechten (eigendomsrechten) van de wbe en haar leden aantast. Daarnaast beperkt de minister met het sluiten van de jacht de mogelijkheid van de wbe de populaties van jachtwildsoorten tijdens het jachtseizoen lokaal op een zodanig niveau te houden dat schade wordt voorkomen. Het voornemen van de minister, om volgend jaar ook te kijken naar de stand van de andere soorten op de wildlijst en te bezien wat de maatschappelijke en financiële impact is als de jacht niet wordt geopend, heeft ernstige consequenties voor het faunabeheer. Vooruitlopend hierop vraagt de wbe de minister hier zorgvuldig mee om te gaan, omdat hierdoor niet alleen de wettelijke basis voor jacht, maar ook de basis voor het beheer en de schadebestrijding verdwijnt. De wbe wijst de minister nadrukkelijk op de volgende punten, die dit bezwaar verder onderbouwen.

Jacht, beheer en schadebestrijding.

Het faunabeheer in het werkgebied van wbe Wijcker- en Langemeer richt zich op het handhaven van een gezonde en gevarieerde wildstand en het beperken van schade door de vijf wildsoorten (haas, konijn, fazant, houtduif en eend) in het agrarische gebied. Daarnaast richten de werkzaamheden van de wbe zich op het beperken van faunaschade van veelvoorkomende schadesoorten met name gans, houtduif, kraai en kauw. Een groot deel van het werkgebied van de wbe is gelegen onder de aan- en afvliegroutes van de Polderbaan Schiphol. Jaarrond zetten de leden van de wbe zich in voor het verjagen en bejagen van de ganzenpopulaties in haar werkgebied met het doel het risico op vogelaanvaringen met vliegtuigen te beperken en daarmee de vliegveiligheid van de luchthaven te vergroten. Binnen het werkgebied van de wbe bevinden zich enkele natuurgebieden. Met de natuurbeherende organisaties is samenwerking op het gebied van predatorenbestrijding (vossen en kraaiachtigen) voor het verbeteren van de stand van akker- en weidevogels. Tevens ondersteunen leden van de wbe de natuurorganisaties bij het beheer van ganzen. Tenslotte bevindt zich in het werkgebied van de wbe het industrieterrein van Tata Steel. Leden van de wbe beheren daar o.a. de konijnenpopulatie om ondergraving van wegen, opslag en kritische bedrijfsdelen te voorkomen.

Gebiedsgericht beheer.

Jacht, beheer en schadebestrijding zijn binnen de wbe Wijcker- en Langemeer al jaren gebiedsgericht. Het handhaven van een gezonde en gevarieerde wildstand enerzijds en het beperken van schade van deze wildsoorten bij de lokale agrariërs anderzijds zijn, sinds de oprichting van de wildbeheereenheid, de primaire taken van de leden jagers van de wbe. Het door de minister gewenst maatwerk per soort en naar plaats en naar tijd wordt binnen de wbe al jaren tot op perceelsniveau gedifferentieerd. Indien enerzijds een soort in lage aantallen aanwezig is wordt de jacht gestaakt om de soort de kans te geven te herstellen. Gelijktijdig wordt samen met de grondgebruikers gekeken hoe de soort ondersteund kan worden door extra maatregelen. Anderzijds, indien een soort in te hoge aantallen aanwezig is en de schade toeneemt, wordt de jacht op deze soort in de tijd dat de jacht is geopend geïntensiveerd. Deze taak ligt opgesloten in de Wet natuurbescherming en is de verantwoordelijkheid van de wbe en haar jagende leden. Het landelijk of provinciaal vaststellen of de jacht op een soort al dan niet wordt opengesteld ondermijnt de mogelijkheid tot gebiedsgerichte aanpak op wbe niveau.

Zienswijze 1. Wbe Wijcker- en Langemeer adviseert de minister af te zien van het landelijk of op provinciaal niveau (tijdelijk) sluiten van de jacht op één of meerdere wildsoorten, omdat dit de wettelijke taak en verantwoordelijkheid van de wbe en haar leden om te zorgen voor een gezonde en gevarieerde wildstand zonder dat daarbij de grondgebruiker overmatige schade ondervindt ondermijnt. Gelijktijdig wordt het door de minister zo gewenste maatwerk op gebiedsniveau met dit voornemen tenietgedaan. De wbe en haar leden kunnen dan uitsluitend het besluit van de minister nog opvolgen en geen invulling meer geven aan lokaal maatwerk. Dit komt de verbetering van de staat van instandhouding van soorten niet ten goede en zal leiden tot onnodige en overmatige schade. De wbe heeft dit eerder meegemaakt toen met de komst van de Flora- en Faunawet de jacht op ganzen landelijk werd gesloten. Dit heeft geleid tot een sterk gegroeide ganzenpopulatie in de provincie Noord-Holland met daaraan gekoppeld een oplopende schade van inmiddels ruim negen miljoen euro per jaar.

Gevolgen landelijk sluiten jacht op konijn.

Binnen de wbe Wijcker- en Langemeer is de stand van wilde konijnen laag. De leden jagers van de wbe hebben zelf de jacht op konijnen jaren geleden al sterk beperkt. Uitsluitend nog in geval van schade aan kwetsbare gewassen, ondergraving van o.a. dijken en wegen en industriële infrastructuur bij Tata Steel worden lokaal konijnen nog beperkt bejaagd om schade te voorkomen. Het landelijk sluiten van de jacht op konijnen voegt hier niets aan toe, maar ontnemt de wbe de mogelijkheid om in de periode dat de jacht op konijnen is opengesteld lokaal de populatie op een zodanig niveau te houden dat schade wordt beperkt.

Indien het sluiten van de jacht op konijnen vanwege de zorgelijke staat van instandhouding ook betekent dat de landelijke vrijstelling voor het konijn stopt, wordt het voor de wbe onmogelijk lokale schade door konijnen te bestrijden.

De wbe deelt niet de visie van de minister dat de belangrijkste oorzaken van achteruitgang van de soort konijn habitatverlies en de afgenomen kwaliteit van het leefgebied zijn. Ook wordt v.w.b. het wilde konijn de visie niet gedeeld dat dit o.a. het gevolg is van intensivering en schaalvergroting van de landbouw, verandering van het landschap en landbouwmachines.

De achteruitgang van het wilde konijn heeft één hoofdoorzaak t.w. de drie gelijktijdige pandemieën van ziektes onder de wilde konijnen, die al enige tientallen jaren woeden t.w. myxomatose, rabbit hemorrhagic disease en rabbit hemorrhagic disease virus type 2. Dit gecombineerd met een hoge predatiedruk onder de verzwakte konijnen door met name vossen in het duingebied is funest voor de konijnenstand. De ziektes hebben ook elders onder de konijnenpopulaties binnen het werkgebied van wbe Wijcker- en Langemeer hun tol geëist.

Zienswijze 2. Het landelijk sluiten van de jacht op het wilde konijn voegt niets toe aan de beperking, die de wbe en haar jagende leden zichzelf al hebben opgelegd. Het sluiten van de jacht beperkt wel de mogelijkheid van de wbe eventuele lokale schade van konijnen te bestrijden. Zodra de virusziektes onder de wilde konijnen zijn uitgewoed, zal de stand naar verwachting snel toenemen. Het sluiten van de jacht zal geen rol spelen bij het verbeteren van de staat van instandhouding van het wilde konijn. Derhalve adviseert de wbe de minister af te zien van haar voornemen de jacht op het wilde konijn landelijk te sluiten.

Gevolgen provinciaal sluiten van de jacht op hazen.

Hoewel de minister niet voornemens is de jacht op hazen in Noord-Holland voor het komende seizoen te sluiten, wil wbe Wijcker- en Langemeer de minister adviseren dit ook niet in de nabije toekomst te doen. De stand van hazen in wbe Wijcker- en Langemeer is normaal voor het gehele gebied met lokaal een hoge hazenstand. Met name de laatste twee jaar is de hazenstand lokaal toegenomen. Gunstige weersomstandigheden voor jonge hazen in het vroege voorjaar zijn hiervan

waarschijnlijk de oorzaak. Maar ook in jaren met voor jonge hazen minder gunstige weersomstandigheden kent de wbe een normale hazenstand. De jagende leden van de wbe hebben door een verantwoorde bejaging tijdens het jachtseizoen de hazenstand op gezond niveau gehouden, waarbij een deel van de aanwas zowel voor consumptie als uit oogpunt van schadepreventie is geschoten. Hierdoor is gelijktijdig de schade van hazen tijdens het groeiseizoen van gewassen in het agrarische deel van het wbe werkgebied minimaal gebleven in de afgelopen jaren.

Mocht de minister op grond van landelijke cijfers toch in de nabije toekomst besluiten de jacht op hazen in Noord-Holland te sluiten dan zal dat in wbe Wijcker- en Langemeer leiden tot een zodanige toename van hazen dat binnen één tot twee jaar de schade door hazen in de agrarische sector aanzienlijk gaat toenemen. Eveneens zal het risico op door hazen voorgebrachte ziektes naar de mens (o.a. toxoplasmose, tuleramie) en vee (o.a. leverbot) toenemen. Naast enkele natuurterreinen, waar overigens geen hazen worden gejaagd, is het overgrote deel van het werkgebied van de wbe agrarisch, bestaande uit weidegebied, akkergebied, bollenteelt, tuinbouw en enkele fruitaanplanten. In al deze gebieden worden voor hazenschade gevoelige gewassen verbouwd. De schade aan deze gewassen is juist vanwege de jacht tot nu toe minimaal. Een toename van hazen in de weidegebieden verhoogd eveneens het risico op genoemde zoönose en dierziektes als ook een toenemende schade in de belendende agrarische percelen.

Zienswijze 3. De wbe adviseert de minister de jacht op hazen in de nabije toekomst niet te sluiten. In wbe Wijcker- en Langemeer komt een normale hazenstand voor, die verantwoord wordt bejaagd. Bij het stoppen van de jacht zal het risico van schade door hazen in het agrarische deel van de wbe, zowel in het weidegebied (in de vorm van ziektes) als in de aanpalende akkergebieden, bollenteelt, koude grond groenteteelt en fruitteelt aanzienlijk toenemen.

De stand en schade van fazanten.

De stand van fazanten in wbe Wijcker- en Langemeer is laag en langzaam toenemend. Dit geldt ook voor andere bodembroeders. Met lokale biotoop verbeterende maatregelen en het wbe brede predatoren beheer neemt het aantal fazanten en andere bodembroeders jaarlijks langzaam iets toe. Een lokaal patrijzenproject en het overgaan naar 'biologisch boeren' door enkele melkveehouders en akkerbouwers hebben een positief effect op de stand van fazanten en patrijzen alsmede op andere bodembroeders. In tegenstelling tot de hazenstand is de stand nog laag. Bodembroeders als fazant en patrijs hebben, evenals de weidevogels en andere akkervogels, het zonder de lokale (nog beperkte) biotoop verbeterende maatregelen door de grondgebruikers en het predatoren beheer door de jagende leden van de wbe moeilijk. De jagers van de wbe jagen slechts zeer beperkt op fazanten vanwege de lage stand. Uitsluitend enkele fazanthanen worden nog geschoten op percelen waar de stand dit verdraagt. Ook hier is sprake van lokaal maatwerk, waarbij door de lokale jagers rekening wordt gehouden met de lage stand van fazanten enerzijds en de mogelijke schade van fazanten op kwetsbare gewassen op perceelsniveau anderzijds.

Zienswijze 4. De wbe adviseert de minister de jacht op de fazant niet te sluiten, omdat deze maatregel op zich niet gaat bijdragen aan een betere staat van instandhouding. De wbe vreest het omgekeerde. Het niet openen van de jacht op fazant zal de leden demotiveren om verder te investeren in predatorenbeheer en biotoop verbeterende maatregelen voor fazanten en andere bodembroeders.

De stand en schade van houtduiven.

De wbe heeft een aanzienlijke broedpopulatie van houtduiven. De aanwezige parken en recreatiegebieden in het werkgebied van de wbe bieden optimale broedgelegenheid voor deze vogelsoort. In het zuidelijk deel van de wbe bevinden zich grote graanvelden met winter- en

zomertarwe. Zodra de tarwe in de zomer melkrijp is trekken grote groepen houtduiven uit de parken, recreatiegebieden en de nabijgelegen bossen in Spaarnwoude naar deze velden om te foerageren. Maar ook in het voorjaar en in de winter is sprake van schade door houtduiven op kiemende gewassen en koude grondgroentes als sla en diverse koolsoorten. Zowel tijdens de periode dat de jacht op houtduiven is geopend als daarbuiten op grond van de landelijke vrijstelling leveren de jagende leden van de wbe aanzienlijke inspanning in tijd en middelen om de schade van houtduiven op graan en andere kwetsbare gewassen te verminderen. Daarmee heeft de wbe de schade door deze vogelsoort binnen de perken kunnen houden.

Zienswijze 5. De wbe adviseert de minister dringend de jacht op de houtduif niet te sluiten en de houtduif te handhaven op de landelijke vrijstellingslijst. Houtduiven zijn nog steeds in het werkgebied van de wbe één van de belangrijkste schadeveroorzakende soorten. Zij komen in grote aantallen voor. De broedpopulatie staat lokaal niet onder druk.

De stand en schade van wilde eenden.

Evenals bij de houtduiven heeft de wbe in haar werkgebied een goede broedpopulatie van wilde eenden. De waterrijke weidegebieden, de aanwezigheid van grote open wateren als het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en de vele tochten en slootjes bieden een optimale biotoop en broedgelegenheid voor wilde eenden. De soort komt dan ook in grote aantallen voor. Door regelmatige bejaging in de periode dat de jacht op wilde eenden geopend is zijn de jagende leden van de wbe in de afgelopen jaren in staat geweest de schade aan kwetsbare agrarische teelten in het groeiseizoen te beperken. De schade van eenden strekt zich uit over het gehele werkgebied van de wbe. Dit betreft met name vraatschade op koudegrond groentes en bloementeel in het noorden van het werkgebied van de wbe en vraatschade op kiemende gewassen, pootaardappeltjes en afrijpend graan in het zuiden van de wbe.

Zienswijze 6. De wbe adviseert de minister de jacht op wilde eenden open te houden. De lokale stand van wilde eenden is in het werkgebied van de wbe goed. Met het tijdelijk of permanent sluiten van de jacht zal de schade van wilde eenden op met name de kwetsbare teelten en afrijpend graan binnen het werkgebied van wbe Wijcker- en Langemeer naar verwachting binnen korte tijd toenemen.

Einde vrijwilligerswerk komt in zicht.

Naast het uitoefenen van de jacht en de schadebestrijding zetten de leden van de wbe Wijckermeer zich op vrijwillige basis in voor verschillende andere aan het faunabeheer gerelateerde taken te weten:

- a. Jaarlijkse Faunatellingen en inventarisaties.
- b. Exoten bestrijding.
- c. Provinciaal populatiebeheer ganzen.
- d. Ganzenbeheer Schiphol.
- e. Toezicht buitengebied.
- f. Biotoop verbeterende maatregelen.
- g. Predatorenbeheer in en om weidevogelgebieden.
- h. Afvoeren kadavers en opruimen valwild.

De kosten van deze taken dragen de leden en de wbe grotendeels zelf. Ook ontvangen de leden en de wbe geen kostendekkende vergoeding voor hun inspanningen in tijd en middelen.

Zienswijze 7. Het centraal op landelijk of provinciaal niveau sluiten van de jacht op een soort of meerdere soorten draagt niet bij aan de motivatie van de jagende leden om zich te blijven inspannen voor hun andere hierboven genoemde vrijwilligerstaken. Het einde van deze werkzaamheden komt dan in zicht.

Jachtrechten zijn eigendomsrechten.

Het jachtrecht is ook in wbe Wijcker- en Langemeer een eigendomsrecht dat de grondeigenaar toebehoort. Met het (tijdelijk) sluiten van de jacht wordt de grondeigenaar dit eigendomsrecht (tijdelijk) ontnomen. Ook als de eigenaar zelf geen gebruik maakt van het jachtrecht, maar deze langdurig verpacht, ontnemt de minister met het sluiten van de jacht op één of meerdere soorten het recht om te jagen aan de pachter. In een rechtsstaat kan dit niet zondermeer.

Wbe Wijcker- en Langemeer heeft met (bijna) alle grondeigenaren een meerjarige pachtovereenkomst afgesloten voor het jachtrecht op hun gronden. De rechten van de wbe worden geschonden als de minister besluit de jacht op één of meer diersoorten (tijdelijk) te sluiten.

Zienswijze 8. De wbe adviseert de minister de jachtrechten en de daaraan gekoppelde eigendomsrechten te respecteren.

Staat van instandhouding.

De wbe heeft twijfels zover de correcte toepassing van het begrip 'staat van instandhouding', zoals dit nu in de onderzoeken van de WUR en SOVON en nu ook door het ministerie wordt gehanteerd. Deze kijkt op belangrijke punten af van het begrip zoals dit in de Wet natuurbescherming is vastgesteld. Mocht de minister toch persisteren in deze 'nieuwe' uitleg, waarbij de stand van een soort bepalend is en niet 'de staat van instandhouding' zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming' om op de 'nationale' rode lijst te komen, dan zal dit niet alleen negatief effect hebben op het faunabeheer en daarmee op het verbeteren van de biodiversiteit, maar ook zeer nadelig zijn voor andere disciplines en andere activiteiten in het werkgebied van de wbe.

Daarbij vraagt de wbe de minister direct alle soorten, waarvan de stand niet in geding is op de lijst van bejaagbare soorten te plaatsen. Hierbij valt landelijk te denken aan o.a. diverse ganzen- en eenden soorten, reeën en wilde zwijnen.

Zienswijze 9. De wbe vraagt de minister de definitie van de 'staat van instandhouding' zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming te hanteren en soorten waarvan de stand ook goed is, zoals diverse ganzen- en eenden soorten, reeën en wilde zwijnen, en die volgens de habitat- en vogelrichtlijn bejaagd mogen worden alsnog op de lijst van bejaagbare soorten te plaatsen.

Aanbeveling. De wbe Wijcker- en Langemeer heeft een goede stand van de wildsoorten haas, wilde eend en houtduif. Dit blijkt ook uit de trendtellingen en de afschotcijfers. Deze cijfers zijn beschikbaar bij de faunabeheereenheid van Noord-Holland. De wbe wil zich met steun van de minister blijven inzetten voor het handhaven en daar waar nodig verbeteren van de wildstand in haar werkgebied, waarbij het voorkomen van schade niet uit het oog mag worden verloren. Het landelijk (tijdelijk) sluiten van de jacht op één of meerdere wildsoorten draagt hier niet aan bij. Te meer daar de jacht niet de oorzaak is van de teruggang van sommige soorten. Het zijn juist de jagers, die belang hebben bij een gezonde en gevarieerde wildstand en daarom het door de minister gewenste maatwerk per soort, naar plaats en naar tijd binnen het werkgebied van de wbe al een groot aantal jaren leveren. De wbe vraagt de minister dringend haar voornemen te heroverwegen en bij het beoordelen van de stand van soorten de cijfers te betrekken van de soortgerichte (trend)tellingen, zoals de provinciale faunabeheereenheid en de wildbeheereenheden deze jaarlijks uitvoeren. Moderne telmethodes en middelen zoals nachtzicht- en warmtebeeldapparatuur geven lokaal een realistischer beeld van de stand van de diverse soorten dan nu door de onderzoekers worden gehanteerd.

Hoogachtend,
Bestuur WBE Wijcker- en Langemeer